
Op eigen benen

Onderzoek onder ouders over de financiën
van kinderen die uit huis gaan

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Resultaten	8
1. Omgaan met geld	9
2. Opvoeding en gedrag ouders	14
3. Financiële steun	17
4. Financiële gevolgen huishouden	20
Bijlage	22

Wijzer in geldzaken

Op eigen benen

Onderzoek onder ouders over de financiën van kinderen die uit huis gaan

Augustus 2016

Dit onderzoek is uitgevoerd door:

Veldkamp

Rick Nijkamp
John Posthumus
Dieter Verhue
v6580

Vragen?

Wijzer in geldzaken
Persvoorlichter Jochem Rotteveel
T 070- 342 7850
jw.rotteveel@minfin.nl /
pers@wijzeringeldzaken.nl

Samenvatting

Samenvatting (1/2)

Achtergrond en opzet

- ▶ Eind juli 2016 heeft onderzoeksbureau Veldkamp in opdracht van Wijzer in Geldzaken een onderzoek uitgevoerd onder ouders van kinderen (16 t/m 24 jaar) die het huis gaan verlaten of dat net hebben gedaan met als doel om te gaan studeren of een opleiding te volgen. Met dit onderzoek is in kaart gebracht wat ouders wel en niet regelen met betrekking tot de financiën op het moment dat hun kind op zichzelf gaat wonen. Het onderzoek is uitgevoerd onder een representatieve steekproef van n=575 ouders.

Omgaan met geld

- ▶ Nagenoeg alle ouders vinden het belangrijk dat hun kind goed met geld om kan gaan als hij of zij uit huis vertrekt. Zeven op de tien ouders vinden dit zelfs zeer belangrijk. Dit betekent niet dat alle ouders denken dat hun kind ook daadwerkelijk heel goed met geld om kan gaan. Ruim een derde is van mening dat dit het geval is. Het overige deel is minder overtuigd dat hun kind goed met geld kan omgaan.
- ▶ Acht op de tien ouders voorzien één of meer financiële risico's wanneer hun kind uit huis vertrekt. Het vaakst zijn ouders bang dat hun kind te weinig inkomsten zal hebben. Daarnaast maken ouders zich zorgen dat hun kind te veel geld uitgeeft, het geld verkeerd besteedt en/of het overzicht op de financiën verliest. Een klein deel (6%) van de ouders heeft zelfs slapeloze nachten over hoe hun kind met geld omgaat.
- ▶ Ruim acht op de tien ouders voelen zich (heel) verantwoordelijk voor de financiële zelfredzaamheid van hun kind. Slechts een enkele ouder (1%) geeft aan zich hiervoor niet verantwoordelijk te voelen.

Opvoeding en gedrag ouders

- ▶ De overgrote meerderheid van de ouders vindt dat ze in de opvoeding voldoende heeft gedaan om hun kind financieel zelfredzaam te maken. Ze zeggen vrijwel allemaal tijdens de opvoeding actie(s) te hebben ondernomen om hun kind voor te bereiden op het zelfstandig wonen. Zo zegt drie vijfde met hun kind aan tafel te hebben gezeten om de te verwachte in- en uitkomsten op een rij te zetten. Daarnaast heeft ongeveer de helft uitgezocht wat de kosten voor de huur, de opleiding en de zorgverzekering zijn.
- ▶ Vrijwel alle ouders zijn van plan betrokken te blijven bij de financiële situatie van hun kind. Zij doen dit met name passief, bijvoorbeeld door advies te geven als hun kind daar om vraagt of door financieel bij te springen indien dat nodig is. Aan de andere kant zal er sprake zijn van actieve bemoeienis, bijvoorbeeld door te informeren naar de financiële situatie van hun kind of door transacties op de bankrekening van hun kind te controleren.

Samenvatting (2/2)

Financiële steun

- ▶ Negen op de tien ouders zeggen hun kind financieel te steunen zodra hij/zij uit huis vertrekt. Dat doen alle ouders op hun eigen manier. Ruim een derde maakt maandelijks een vast bedrag over op de rekening van hun kind, terwijl een kwart in speciale gevallen een financiële bijdrage geeft. Verder zegt circa twee vijfde de opleidingskosten te betalen, terwijl een derde één of meerdere verzekeringskosten betaalt. Ouders met een hoog jaarinkomen (>€ 67.000,-) zeggen relatief vaak een vaste maandelijks financiële bijdrage te geven.
- ▶ Niet iedere ouder heeft de mogelijkheid om hun kind financieel te ondersteunen. Een vijfde zegt dit wel (meer) te willen doen, maar hiervoor niet de financiële middelen te hebben. Dit zijn met name ouders met een relatief laag jaarinkomen (<€ 33.500,-).
- ▶ Sommige ouders stellen ook voorwaarden aan de financiële steun die zij verstrekken. Zo zegt minder dan een vijfde van de ouders hun kind uitsluitend financieel te steunen als de studieresultaten positief zijn.
- ▶ Ruim twee derde van de ouders heeft gespaard voor (de studie van) zijn of haar kind. In ongeveer de helft van deze gevallen wordt de spaarrekening op naam van het kind gezet, terwijl andere ouders deze spaarrekening in eigen beheer houden.

Financiële gevolgen huishouden

- ▶ Het feit dat een kind uit huis gaat om te studeren heeft ook financiële gevolgen voor het huishouden zelf. Ongeveer een derde van de ouders verwacht de komende periode zelf minder geld over te houden in de maand. Met name ouders van jongere kinderen (16 /tm 19) hebben deze verwachting.
- ▶ Ouders nemen financiële maatregelen om te compenseren dat ze meer geld kwijt zijn aan hun kind dat het huis uit gaat om te studeren. Ze zijn van plan om zelf minder geld uit te geven, minder te sparen en/of meer te werken.

Inleiding

Inleiding

- ▶ Eind juli 2016 heeft onderzoeksbureau Veldkamp in opdracht van Wijzer in Geldzaken een onderzoek uitgevoerd onder ouders van kinderen die het huis gaan verlaten of dat net hebben gedaan met als doel om te studeren of een opleiding te gaan volgen. Met dit onderzoek is in kaart gebracht wat ouders wel en niet regelen op het moment dat hun kind op zichzelf gaat wonen.
- ▶ De meting is uitgevoerd onder een steekproef van ouders met een kind van 16 tot en met 24 jaar die het huis gaat verlaten of dat net heeft gedaan met als doel om te studeren of een opleiding te volgen. Om deze doelgroep te kunnen bereiken is allereerst een bruto steekproef van n=6.000 getrokken van huishoudens met een inwonend kind van 16 tot en met 24 jaar. De steekproef is getrokken uit steekproefbron TNS NIPObase. Met behulp van een screeningsvraag zijn vervolgens de ouders geselecteerd die een kind hebben dat binnenkort het huis gaat verlaten of dit recent heeft gedaan. Van de n=3.257 ouders die hebben gereageerd op de uitnodiging van het onderzoek behoorden uiteindelijk n=575 ouders tot de doelgroep van dit onderzoek. De resultaten in dit rapport hebben betrekking op deze groep. Na afronding van de gegevensverzameling zijn de resultaten op de volgende kenmerken gewogen: regio, huishoudinkomen, sekse, leeftijd en opleidingsniveau van de ouders. In de bijlage wordt nader ingegaan op de representativiteit van de steekproef.
- ▶ De gegevens zijn verzameld door middel van een vragenlijst. De vragenlijsten zijn online door de ouders ingevuld. De gemiddelde afnameduur van de vragenlijst bedroeg 6 minuten. Het veldwerk vond plaats van 21 tot en met 31 juli 2016.
- ▶ In de volgende hoofdstukken bespreken we de resultaten. Allereerst gaan we in op het kunnen omgaan met geld. Schatten ouders in dat hun kinderen goed kunnen omgaan met geld en welke financiële risico's zien ouders voor hun kinderen die uit huis gaan? Vervolgens beschrijven we wat ouders hebben gedaan om hun kind financieel voor te bereiden op het zelfstandig wonen en in hoeverre ze van plan zijn om in de toekomst betrokken te blijven bij de financiële situatie van hun kind. Daarna komt aan bod of ouders een financiële bijdrage leveren aan hun kinderen die op zichzelf gaan wonen. Tot slot bespreken we welke gevolgen het vertrek van een kind heeft voor het inkomen van de ouders en welke maatregelen zij treffen om hiermee om te gaan.
- ▶ In de figuren in dit rapport geven we de resultaten van de totale doelgroep op hoofdlijnen weer. In de tekstkaders onder of naast de figuren zijn uitsluitend de significante verschillen tussen relevante subgroepen (naar leeftijd van kinderen en inkomen en opleidingsniveau van ouders) beschreven.

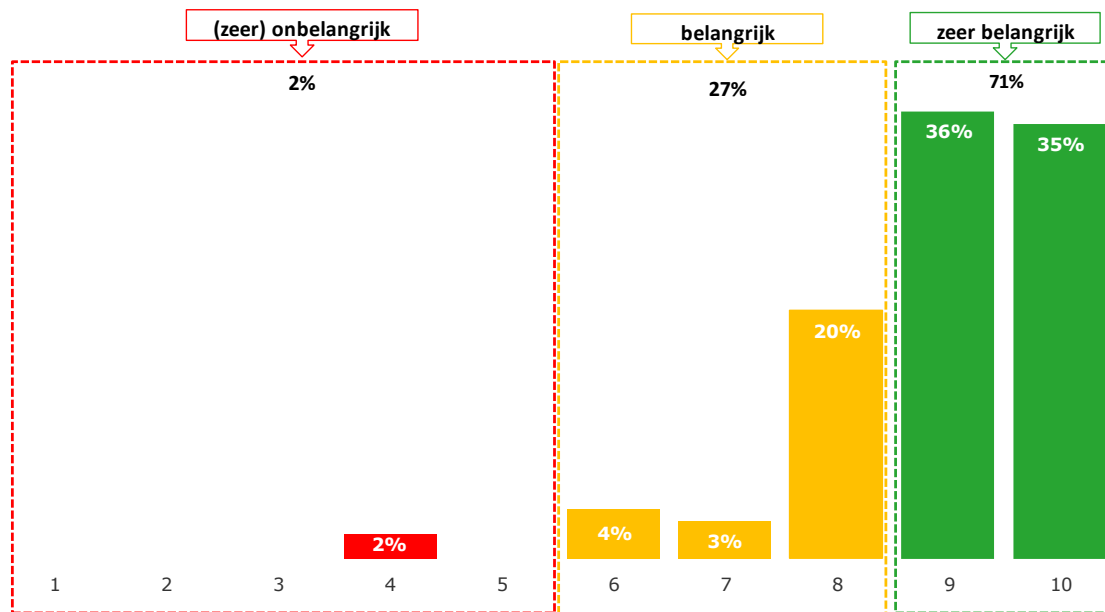

Resultaten

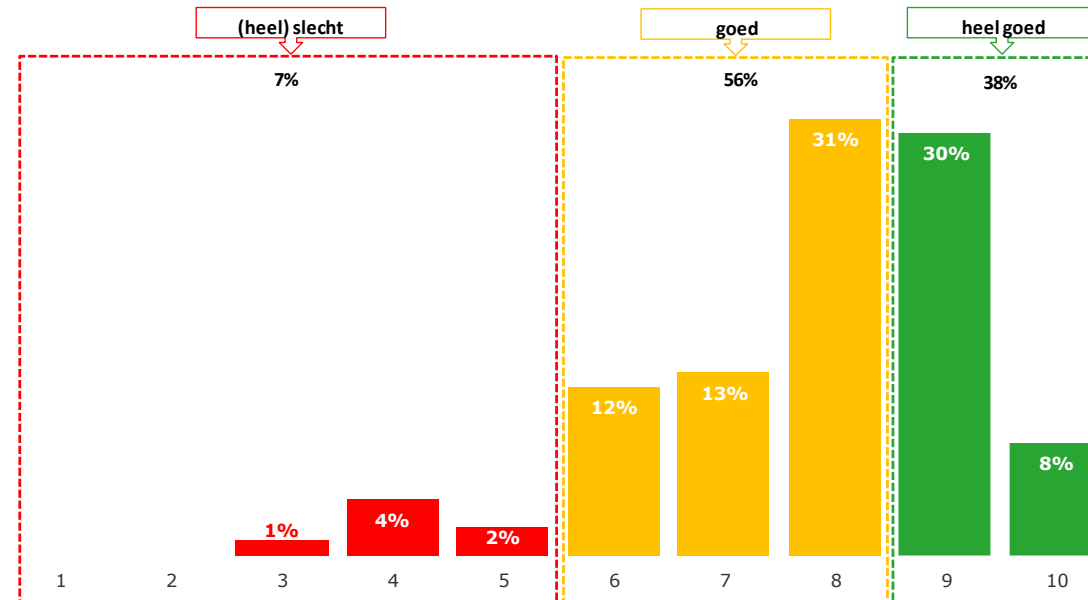

1.1 Omgaan met geld: belang financiële zelfredzaamheid

Hoe belangrijk vindt u het dat uw kind goed kan omgaan met zijn/haar geldzaken? Op een schaal van 1 (helemaal niet belangrijk) tot 10 (heel belangrijk) (N=575)

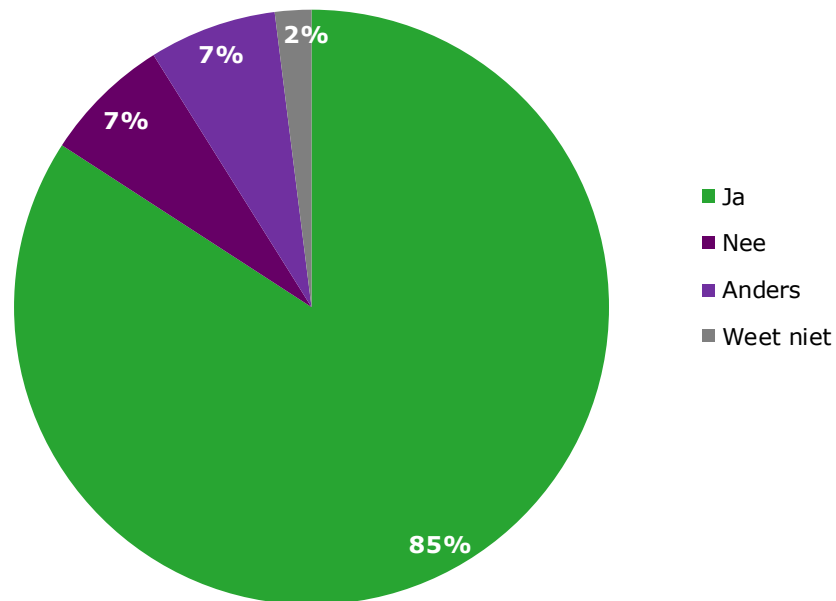
In hoeverre kan uw kind over het algemeen goed met geld omgaan? Op een schaal van 1 (heel slecht) tot 10 (heel goed) (N=575)

- ▶ **Omgaan met geld vinden ouders een belangrijk onderwerp:** vrijwel alle ouders vinden het belangrijk dat hun kind goed met geld om kan gaan, waarvan 71% aangeeft dit zeer belangrijk (score 9 of 10) te vinden. Dit betekent niet dat alle ouders van mening zijn dat hun kinderen ook daadwerkelijk heel goed met geld om kunnen gaan. Van alle ouders denkt 7% dat hun kind heel slecht (score 1 t/m 5) met geld om kan gaan, terwijl de rest denkt dat ze wel goed (score 6 t/m 8) of heel goed (score 9 of 10) met geld kunnen omgaan.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** ouders van oudere kinderen (20 t/m 24 jaar) vinden het omgaan met geld vaker heel belangrijk (score 9 of 10) in vergelijking met ouders van jonge kinderen (16 t/m 19 jaar) (respectievelijk 79% versus 63%).

1.2 Omgaan met geld: inschatting financiële zelfredzaamheid

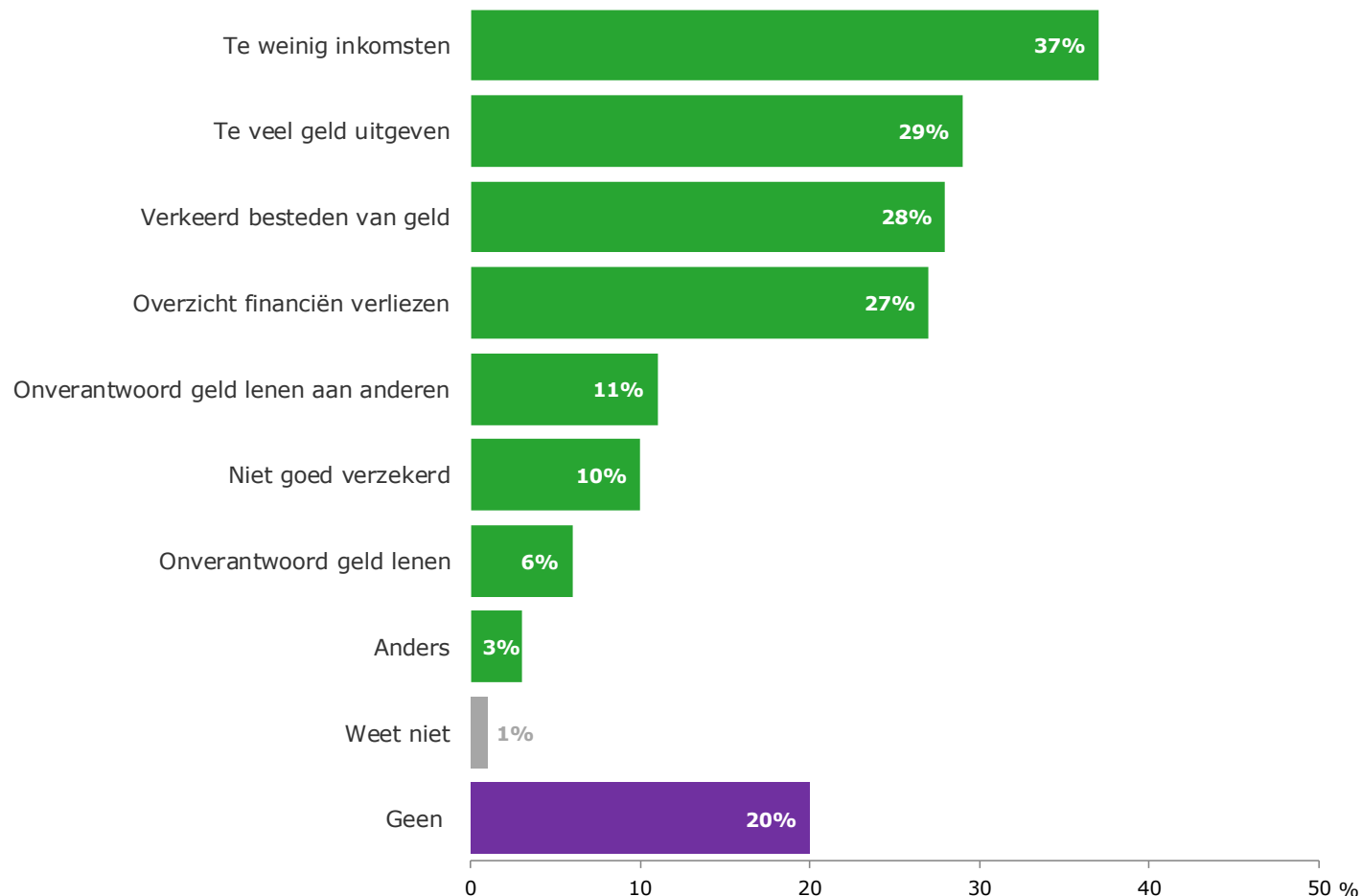
Denkt u dat uw kind na vertrek uit huis zijn of haar geldzaken over het algemeen goed op orde kan houden? (N=575)

- ▶ **Ouders denken dat kinderen geldzaken goed op orde kunnen houden:** de meerderheid (85%) van de ouders denkt dat hun kind zijn of haar geldzaken goed op orde kan houden als hij/zij uit huis gaat. Een klein deel (7%) is van mening dat dit niet het geval is. Daarnaast geeft 7% een ander antwoord, zoals: 'Na een gewenningsperiode lukt het wel', 'met vallen en opstaan' en 'ik kan het alleen maar hopen'.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** er zijn geen verschillen tussen subgroepen.

1.3 Omgaan met geld: financiële risico's

Welke financiële risico's ziet u voor uw kind nadat hij/zij uit huis vertrekt? (N=575) (Meerdere antwoorden mogelijk)

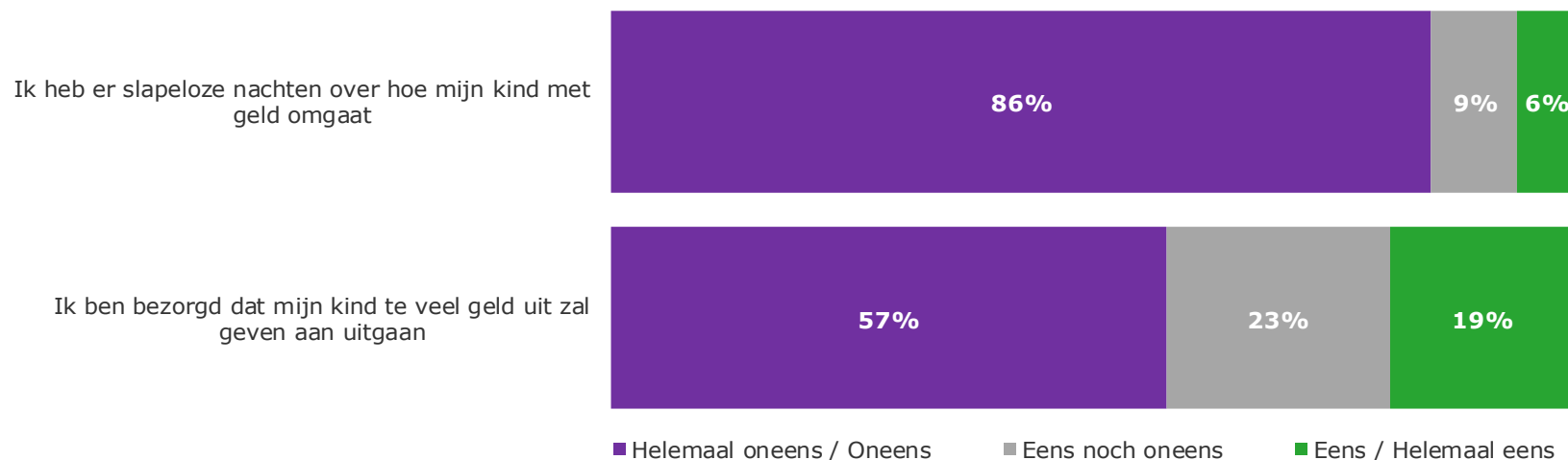

► **Ouders zien veel financiële risico's voor hun kinderen:** de meerderheid (80%) ziet één of meerdere financiële risico's voor zijn/haar kind. Ze vrezen het vaakst dat hun kind te weinig inkomsten zal hebben (37%). Andere veel genoemde risico's zijn: te veel geld uitgeven (29%), verkeerd besteden van geld (28%) en overzicht financiën verliezen (27%). Een vijfde (20%) geeft daarentegen aan zich geen zorgen te maken over financiële risico's wanneer hun kind uit huis vertrekt.

► **Verschillen tussen subgroepen:** er zijn geen verschillen tussen subgroepen.

1.4 Omgaan met geld: zorgen

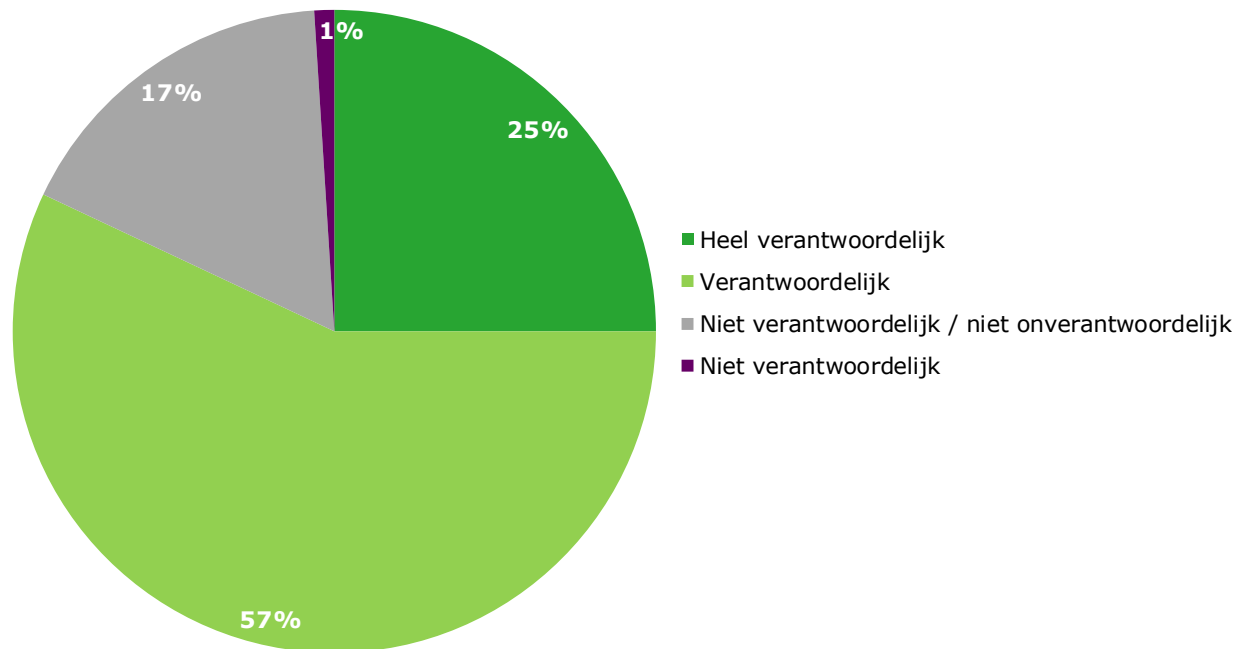
Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met onderstaande stellingen? (N=575)

- ▶ **Klein deel ouders maakt zich zorgen over hoe hun kind met geld omgaat:** 19% van de ouders is bezorgd dat hun kind te veel geld zal uitgeven aan uitgaan. Daarnaast zegt 6% van de ouders slapeloze nachten te hebben over hoe hun kind met geld omgaat.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** er zijn geen verschillen tussen subgroepen.

1.5 Omgaan met geld: verantwoordelijk voelen ouders

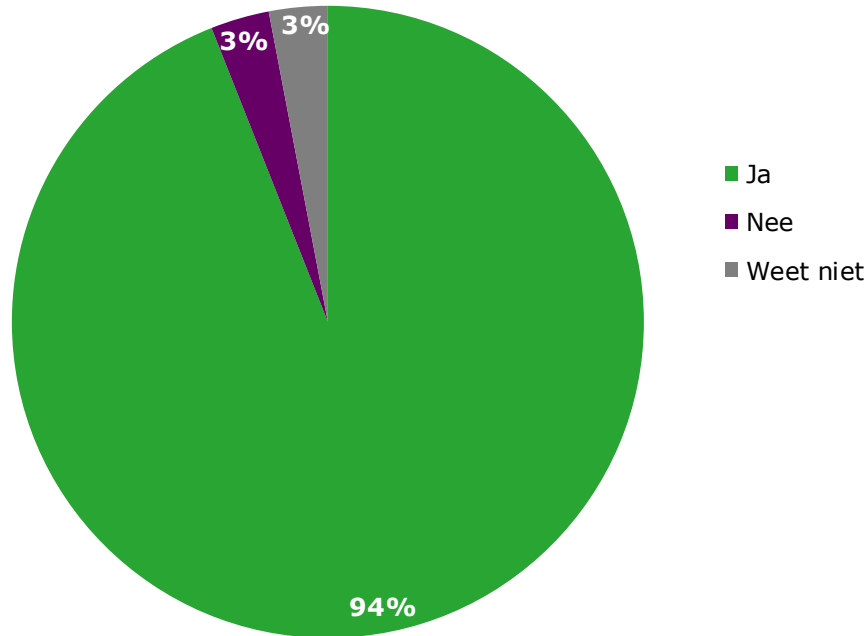
In hoeverre voelt u zich verantwoordelijk voor de financiële zelfredzaamheid van uw kind nadat hij of zij uit huis is? (N=575)

- ▶ **Ouders voelen zich verantwoordelijk voor financiële zelfredzaamheid van hun kind:** ruim vier vijfde (82%) van de ouders voelt zich (heel) verantwoordelijk voor de financiële zelfredzaamheid van hun kind, terwijl enkele ouders (1%) zich niet verantwoordelijk voelen.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** er zijn geen verschillen tussen subgroepen.

2.1 Opvoeding en gedrag ouders: voorbereiding

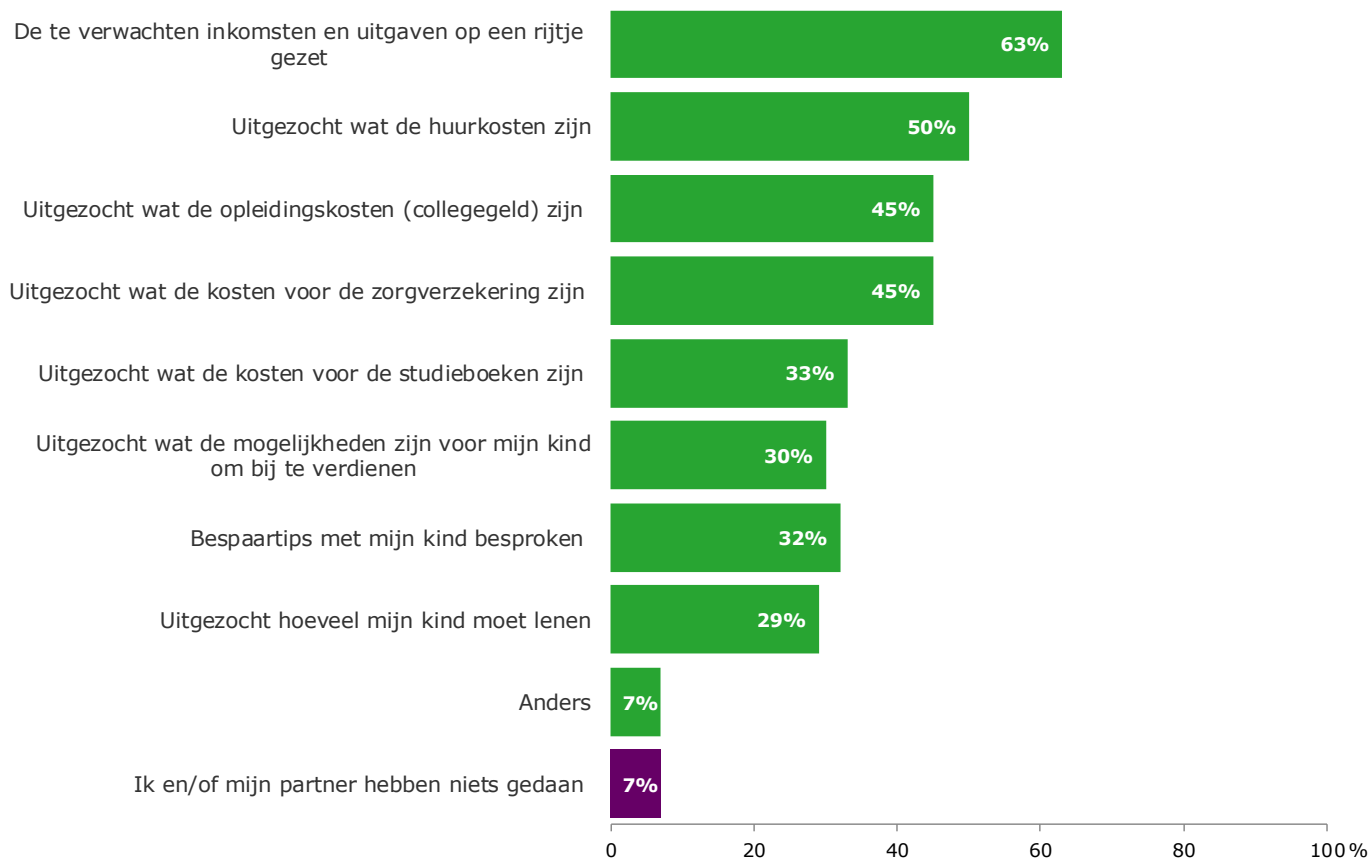
Vindt u dat u (en/of uw partner) er voldoende aan heeft gedaan om uw kind financieel zelfredzaam te maken?
(N=575)

- ▶ **Ouders vinden dat ze voldoende hebben gedaan om hun kind financieel zelfredzaam te maken:** ruim negen op de tien ouders (94%) vinden dat ze er voldoende aan hebben gedaan om hun kind financieel zelfredzaam te maken, terwijl een klein deel (3%) van mening is dat ze dat te weinig hebben gedaan.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** er zijn geen verschillen tussen subgroepen.

2.2 Opvoeding en gedrag ouders: acties in opvoeding

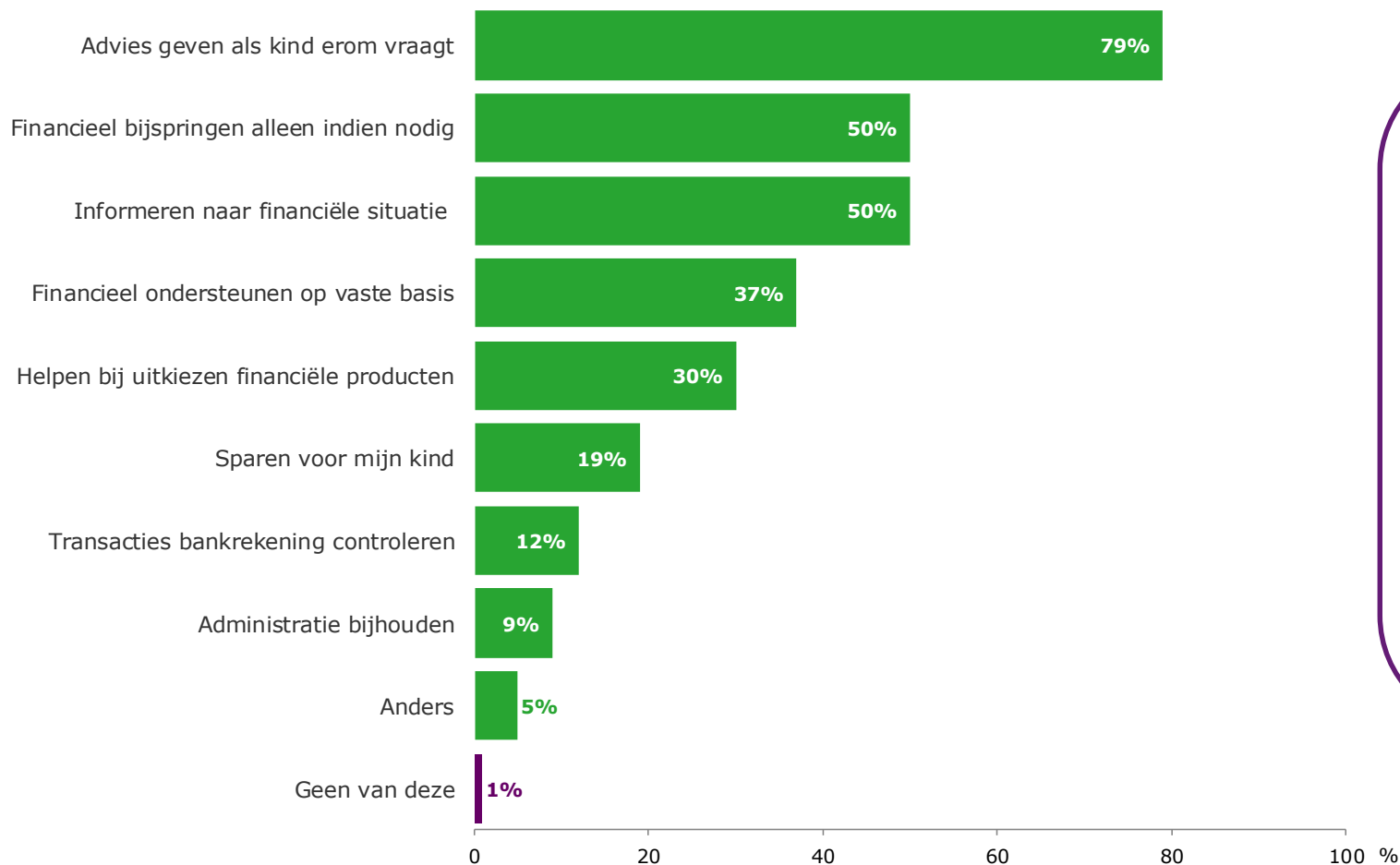
Wat heeft u het afgelopen jaar samen met uw kind gedaan om uw kind financieel voor te bereiden op het zelfstandig wonen? (N=575) (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ▶ **Veel ouders hebben actie ondernomen om hun kind financieel voor te bereiden op het zelfstandig wonen:** de meerderheid (93%) van de ouders heeft één of meerdere acties ondernomen om hun kind financieel voor te bereiden op het zelfstandig wonen. De meest genoemde actie is het op een rij zetten van de te verwachten inkomsten en uitgaven (63%). Daarnaast hebben ouders uitgezocht wat de huurkosten (50%), de opleidingskosten (45%), de kosten voor de zorgverzekering (45%) en de kosten voor studieboeken (33%) zijn.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** ouders van jongere kinderen (16 t/m 19 jaar) zijn actiever in vergelijking met ouders van oudere kinderen (20 t/m 24). Zo hebben ze vaker bekeken wat de opleidingskosten (54% versus 34%) en de kosten voor studieboeken (42% versus 23%) zijn. Ook hebben ze vaker uitgezocht hoeveel hun kind moet lenen (41% versus 14%) en wat de mogelijkheden zijn voor hun kind om geld bij te verdienen (39% versus 20%).

2.3 Opvoeding en gedrag ouders: toekomstige betrokkenheid

Met welk van de onderstaande punten bent u van plan betrokken te blijven bij de financiële situatie van uw huisverlatende kind? (N=575) (Meerdere antwoorden mogelijk)

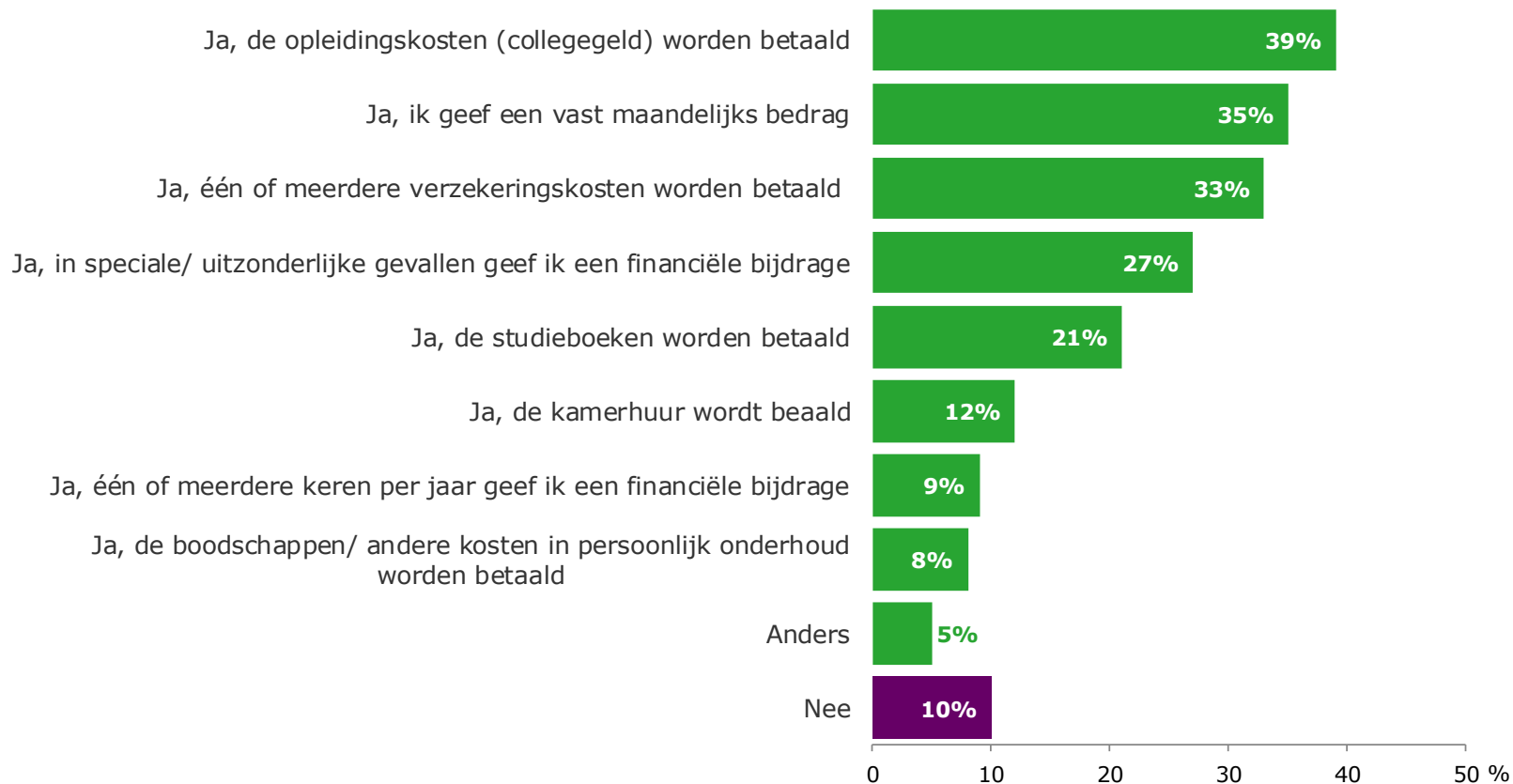

- **Vrijwel alle ouders zeggen betrokken te blijven bij de financiële situatie van hun kind:** bijna alle ouders (99%) zijn van plan betrokken te blijven bij de financiële situatie van hun kind. Zij doen dit met name passief, bijvoorbeeld door advies te geven als hun kind daar om vraagt (79%) of door financieel bij te springen indien dat nodig is (50%). Aan de andere kant zal er naar eigen zeggen ook sprake zijn van een actieve bemoeienis, bijvoorbeeld door te informeren naar de financiële situatie (50%) of door transacties op de bankrekening van hun kind te controleren (12%).
- **Verschillen tussen subgroepen:** ouders van jongere kinderen (16 t/m 19 jaar) zeggen in vergelijking met die van oudere kinderen (20 t/m 24 jaar) vaker van plan te zijn om te informeren naar de financiële situatie van hun kind (respectievelijk 58% versus 40%) en te sparen voor hun kind (respectievelijk 26% versus 11%).

3.1 Financiële steun: vormen financiële steun

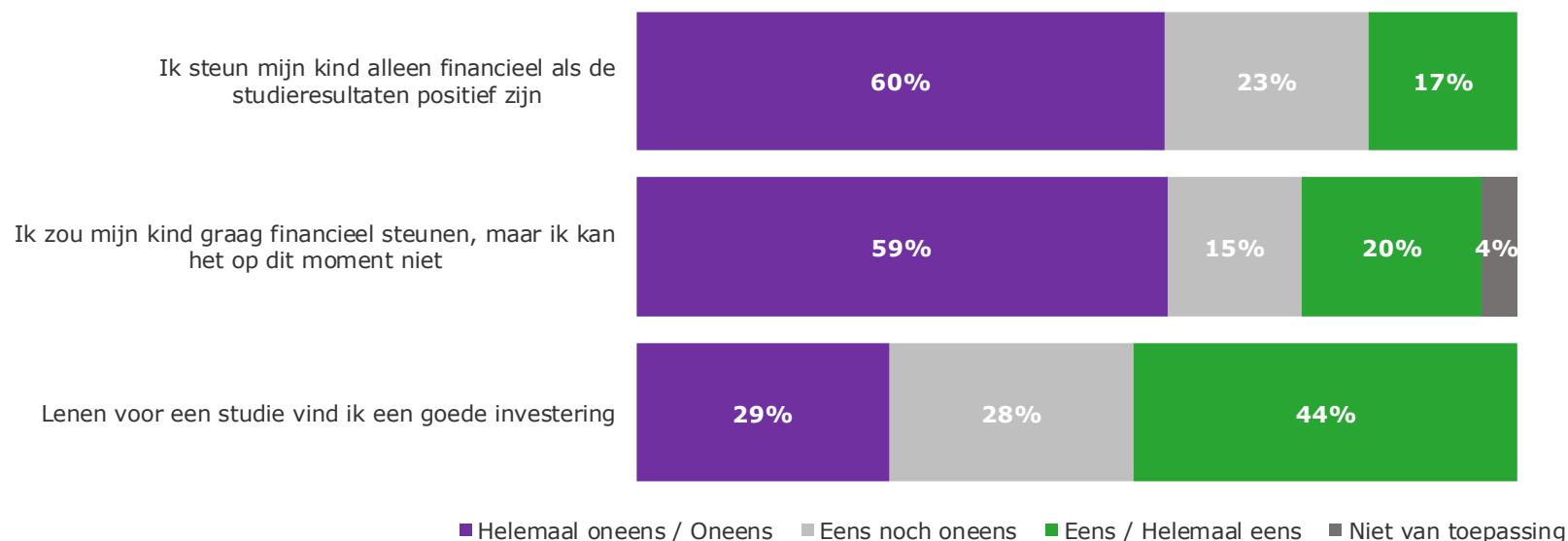
Ontvangt uw kind zodra hij/zij het huis uit is nog financiële steun van u? (N=575)
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- ▶ **Meerderheid blijft kind financieel steunen na vertrek uit huis:** negen op de tien ouders (90%) zeggen hun kind financieel te steunen zodra hij/zij uit huis vertrekt. Dit doen zij onder meer door de opleidingskosten te betalen (39%), maandelijks een vast bedrag te geven (35%) en/of verzekeringskosten te betalen (33%). Ongeveer een tiende (12%) zegt de kamerhuur van hun kind te betalen.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** ouders met een relatief hoog jaarinkomen (> € 67.000,-) zeggen vaker een vast maandelijks bedrag aan hun kind te geven in vergelijking met ouders met een relatief laag jaarinkomen (<€33.500,-) (respectievelijk 50% versus 14%). Daarnaast zeggen ouders van jongere kinderen (16 t/m 19 jaar) in vergelijking met die van oudere kinderen (20 t/m 24 jaar) vaker de opleidingskosten te betalen (respectievelijk 47% versus 29%). Verder geven hoogopgeleide ouders in vergelijking met laagopgeleide ouders vaker aan op te draaien voor de kamerhuur (20% versus 6%), de studieboeken (31% versus 12%), de opleidingskosten (50% versus 25%) en de verzekeringskosten (44% versus 28%). Bovendien geven ze vaker een vast maandelijks bedrag aan hun kind (51% versus 23%).

3.2 Financiële steun: voorwaarden financiële steun

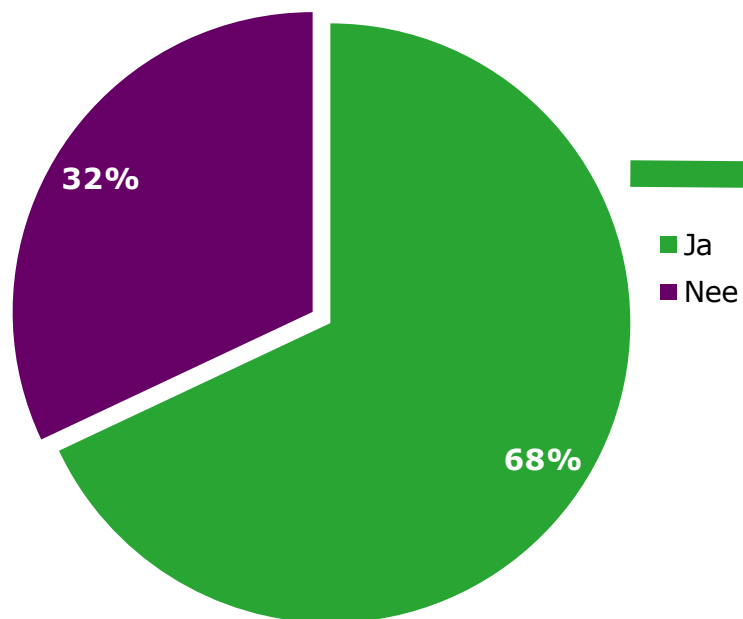
Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met onderstaande stellingen? (N=575)

- ▶ **Klein deel ouders steunt kind alleen als studieresultaten positief zijn:** 17% van de ouders geeft aan hun kind alleen financieel te ondersteunen als de studieresultaten positief zijn, terwijl 60% het niet eens is met deze stelling. Verder zegt 20% van de ouders dat ze hun kind wel graag financieel willen ondersteunen, maar dat ze dat op dit moment niet kunnen. De meningen over het lenen voor een studie zijn verdeeld: 44% van de ouders vindt dit een goede investering, terwijl 29% het niet eens is met deze stelling.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** ouders met een relatief laag jaarinkomen (< € 33.500,-) zeggen vaker dat ze hun kind financieel niet kunnen ondersteunen in vergelijking met ouders met een relatief hoog jaarinkomen (> € 67.000,-) (respectievelijk 38% versus 8%). Daarnaast zeggen hoogopgeleide ouders vaker dat ze het lenen van een studie een goede investering vinden in vergelijking met laagopgeleide ouders (59% versus 30%).

3.3 Financiële steun: sparen

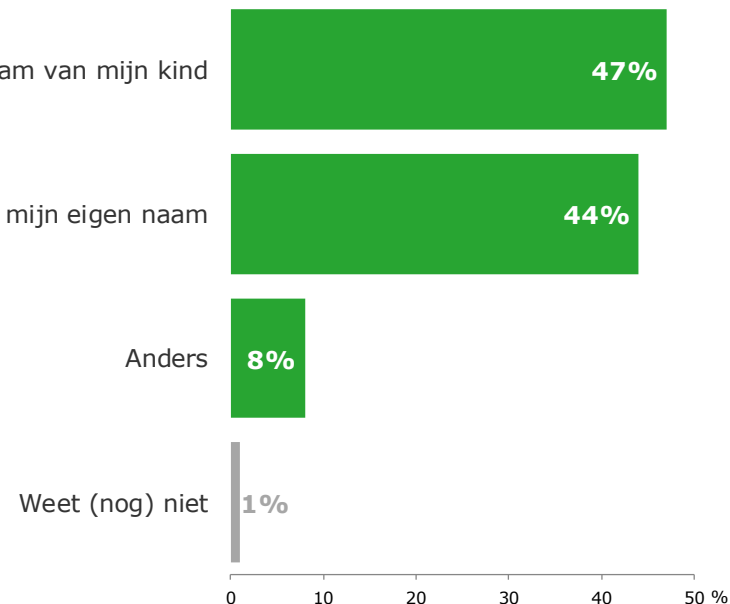
Heeft u gespaard voor (de studie van) uw kind? (N=575)

Wat gebeurt er met deze rekening? (N=392 basis: alleen gesteld aan ouders die hebben gespaard voor hun kind)

Spaarrekening komt op naam van mijn kind

Spaarrekening blijft op mijn eigen naam

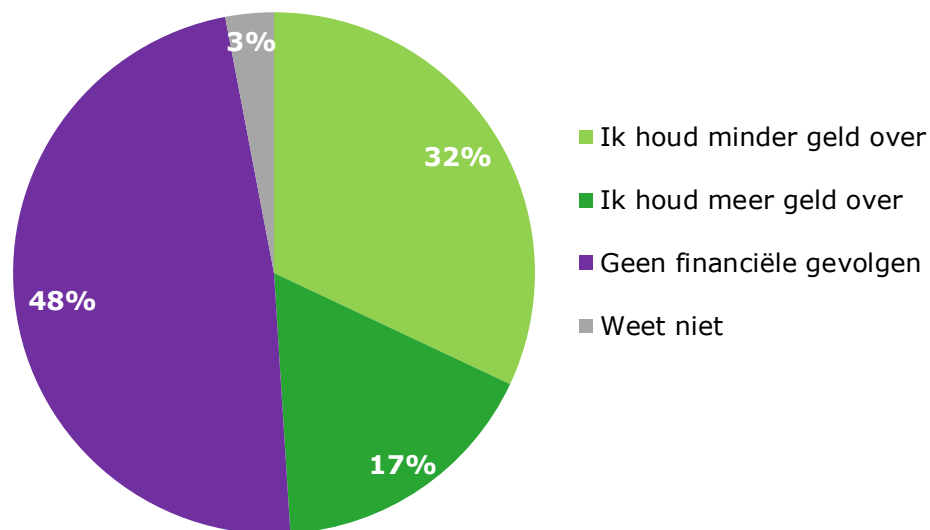

► **Veel ouders sparen om de studie van hun kind te kunnen bekostigen:** ruim twee derde (68%) van de ouders heeft gespaard voor (de studie van) zijn of haar kind. Hiervan zegt iets minder dan de helft (47%) dat deze spaarrekening op naam van hun kind wordt gezet, terwijl bij ruim twee vijfde (44%) de spaarrekening op de naam van de ouders blijft staan. Een klein deel (8%) geeft een ander antwoord op de vraag wat er is gebeurd met deze rekening, waaronder: *'het geld is overgemaakt aan kind voor eigen beheer'* of *'mijn ex heeft de studierekening helaas leeggehaald'*.

► **Verschillen tussen subgroepen:** er zijn geen verschillen tussen subgroepen.

4.1 Financiële gevolgen huishouden: eigen financiële situatie

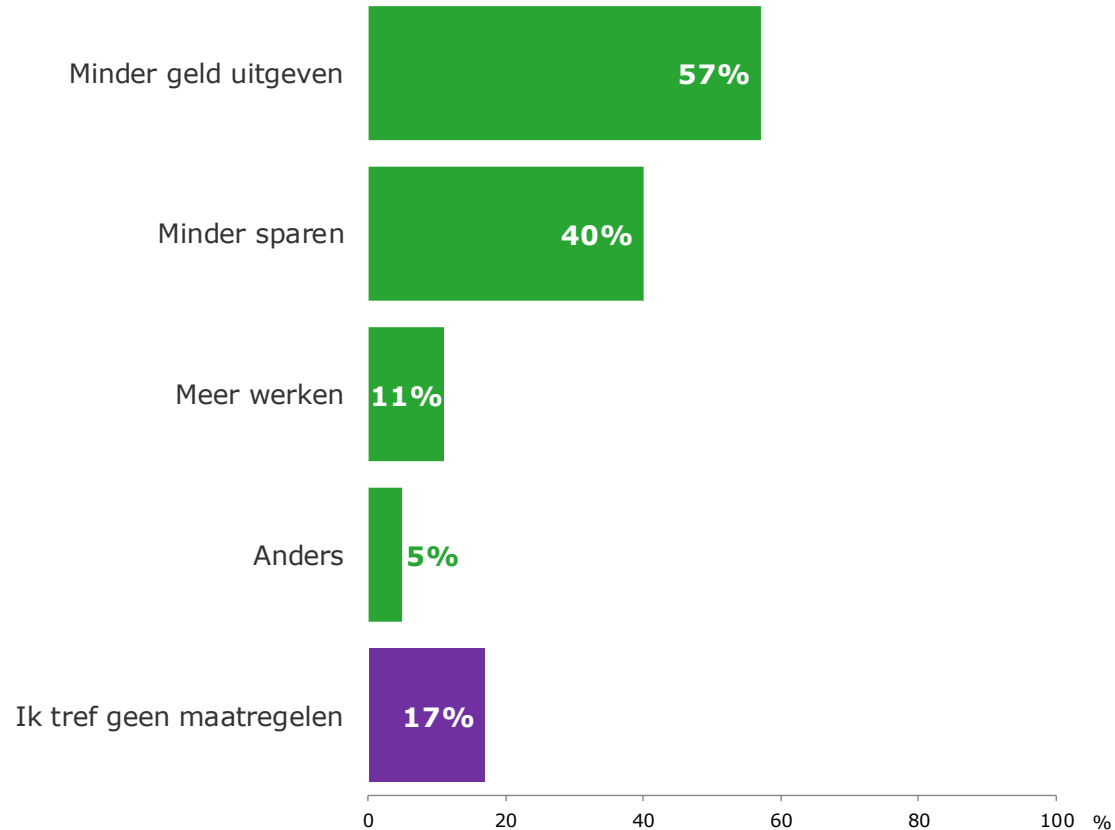
In welke mate heeft het feit dat uw kind het huis uitgaat financiële gevolgen voor uw eigen huishouden? (N=575)

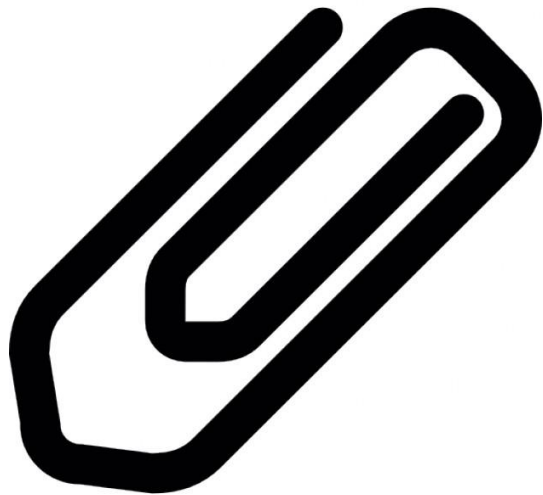
- ▶ **Vertrek van kind heeft ook gevolgen voor huishoudinkomen:** het feit dat een kind uit huis gaat heeft voor circa de helft van de gezinnen ook gevolgen voor hun eigen financiële situatie: 17% zegt meer geld over te houden, terwijl 32% minder geld verwacht over te houden.
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** ouders van jongere kinderen (16 t/m 19 jaar) verwachten in vergelijking met die van oudere kinderen (20 t/m 24 jaar) vaker minder geld over te houden als het kind uit huis vertrekt (respectievelijk 42% versus 20%). Verder denken de hoogopgeleide ouders vaker dan de laagopgeleide ouders dat ze minder geld zullen overhouden (44% versus 19%).

4.2 Financiële gevolgen huishouden: acties om vertrek te compenseren

Welke maatregelen treft u om te compenseren dat u minder geld overhoudt nadat uw kind het huis uitgaat? (N=185; basis: alleen ouders die hebben aangegeven minder geld over te houden als hun kind uit huis gaat) (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ▶ **Ouders nemen financiële maatregelen om te compenseren dat hun kind uit huis gaat om te gaan studeren:** om te vereffenen dat ze minder te besteden hebben als hun kind uit huis gaat, zeggen ouders minder geld uit te geven (57%), minder te sparen (40%) en/of meer te werken (11%).
- ▶ **Verschillen tussen subgroepen:** ouders met een relatief laag jaarinkomen (<€33.500,-) zeggen in vergelijking met ouders met een relatief hoog jaarinkomen (>€67.000,-) vaker dat ze meer gaan werken (respectievelijk 29% versus 9%) en/of minder geld zullen uitgeven (respectievelijk 72% versus 40%).

Bijlage

Representativiteit

Huishoudinkomen	Populatie (%)	Voor weging (%) (op basis van N=3.257)	Na weging (%) (op basis van N=3.257)
Beneden modaal inkomen (< €33.500)	18	25	19
Modaal inkomen (€33.500 - €67.000)	40	47	41
Boven modaal inkomen (> €67.000)	42	27	40
Nielsen regio	Populatie (%)	Voor weging (%)	Na weging (%)
3 G + randgemeenten	14	9	14
West	32	31	31
Noord	10	12	10
Oost	21	22	21
Zuid	24	26	24
Geslacht	Populatie (%)	Voor weging (%)	Na weging (%)
Man	48	63	48
Vrouw	53	37	52
Leeftijd	Populatie (%)	Voor weging (%)	Na weging (%)
20 t/m 44 jaar	10	10	10
45 t/m 54 jaar	63	62	63
55 jaar en ouder	27	27	27
Opleidingsniveau	Populatie (%)	Voor weging (%)	Na weging (%)
Laag (geen, basisonderwijs, vmbo, mavo)	26	25	26
Gemiddeld (havo, vwo, mbo)	45	41	45
Hoog (hbo, wo)	29	34	30

Weging

In totaal zijn 6.000 respondenten uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek, waarvan er uiteindelijk 3.257 hebben deelgenomen. Met behulp van een screeningsvraag zijn vervolgens de n=575 ouders geselecteerd die een kind hebben dat binnenkort het huis gaat verlaten of dit recent heeft gedaan.

Na afronding van de gegevensverzameling zijn de resultaten op de volgende kenmerken gewogen: huishoudinkomen, regio, geslacht, leeftijd en opleidingsniveau van de ouders. Omdat er geen statistieken worden bijgehouden van ouders met een kind dat het huis gaat verlaten, zijn bij de weging eveneens de geselecteerde ouders meegenomen die geen kind hebben dat uit huis gaat. De normcijfers zijn ontleend aan de Gouden Standaard en het CBS.

De steekproefsamenstelling is weergegeven in de tabel op deze sheet. In de linkerkolom 'populatie' staan de ideaal- of normcijfers weergegeven. In de middelste kolom staan de ongewogen percentages en in de rechterkolom de cijfers na weging.